

REVISTA REVISTELOR ISTORICE

Revista „Annales. Histoire, sciences sociales”, n° 1, 2010, este consacrată medicinei și puterii de a vindeca din evul mediu până în perioada postbelică. Este o tematică specializată dar ofertantă sub aspectul semnificațiilor istorice generale, în măsura în care știința și practica medicală angajează un ansamblu de reprezentări culturale și de condiționări sociale în interiorul cărora se desfășoară.

În acest sens menționăm de pildă articolul lui Sabine Arnaud, *Une maladie indéfinissable? L'hystérie, de la métaphore au récit, au XVIIIe siècle*, consacrat tehnicilor retorice folosite pentru descrierea bolii. Autoarea precizează că aceste tehnici, care evoluează între prezentarea metaforică și consemnarea clinică a simptomatologiei, conțin în ele însele mize epistemologice, formularea cunoașterii fiind cumva constitutivă devenirii științei medicale ca atare – o idee în tradiția interpretării foucauldienne asupra importanței eficiente a limbajului. Astfel, utilizarea metaforelor, sau mai bine zis a comparațiilor – isteria asociată cu Proteus, cameleonul sau hydra –, indică limitele cunoașterii (boala care se ascunde sub manifestări multiple), precum și modestia intelectuală a observatorului în fața fenomenului. Recursul la consemnarea descriptivă, care pune accentul pe identificarea cauzelor maladiei, reflectă încrederea în capacitatea de cunoaștere (boala care relevă) și satisfacția procurată observatorului de explicația la care ajunge.

Parcursul de la o „semiologie” la alta corespunde transformării gândirii științifice și nu numai, petrecută de-a lungul secolului al XVIII-lea. O transformare ce a implicat modificarea paradigmei gnoseologice generale, prin asimilarea recursului la legitate, cu optimismul subiectiv aferent.

Pentru legătura dintre istoria științei și istoria socială semnalăm articolul lui Jean-Paul Gaudillière, *Une marchandise scientifique? Savoirs, industrie et régulation du médicament dans l'Allemagne des années trente*, care tratează dubla identitate a medicamentului, ca marfă și ca obiect al științei, într-un context în care industrializarea farmaciei și cunoștințele din domeniul farmaceuticii, precum și relațiile dintre consumatori și producători făceau obiectul unor controverse deschise. Mai concret, autorul se referă la strategiile de regularizare a producției industriale practicate de firmele Madaus, respectiv Schering, în primul caz prin articularea producției industriale cu cea profesională, iar în al doilea – prin mobilizarea resurselor științifice. Situația s-a datorat, pe de o parte, inserției firmei Madaus în rețelele medicinei locale (medici, terapeuți), iar pe de altă parte, relației întreținute de firma Schering cu partenerii academici.

Din păcate însă, accentul cade precumpănitor pe cazuistică și mult prea puțin pe semnificațiile analitice de ansamblu ale demersului, cărora Jean-Paul Gaudillière le asociază în final numai o valoare euristică. Dar chiar și așa, articolul oferă un model interpretativ interesant, care evidențiază interconexiunile dintre diferitele paliere ale existenței sociale.

Alexandru Mamina

În „European History Quarterly”, Volume 40, Number 1, January 2010, un articol interesant este cel al lui Alison Carrol, *Socialism and National Identity in Alsace from Reichsland to République, 1890–1921*, consacrat relației dinamice dintre opțiunea politică și sentimentul național în cazul socialiștilor alsacieni. Segmentele temporale ale analizei sunt perioada în care Alsacia a fost anexată Germaniei, primul război mondial și revenirea la Franța, respectiv primii ani ai reintegrării, fiecare cu problemele sale specifice.

În sinteză, autoarea remarcă faptul că, dincolo de proiectele internaționaliste și declarațiile pacifiste ale socialiștilor alsacieni, susceptibile să recomande un model de cooperare și reconciliere franco-germană într-un cadru autonom și democratic, aceștia au rămas în fond mai apropiați de Franța decât de Germania, receptând intrarea trupelor franceze în Alsacia ca o eliberare. Totodată însă, ea observă și dificultățile reintegrării în sistemul politic francez (din componența Partidului Social-Democrat din Germania în cea a Partidului Socialist Francez), sub aspecte mergând de la limbă la modelul organizatoric. În acest fel – consideră Alison Carrol –, experiența socialiștilor alsacieni este reprezentativă pentru interacțiunea dintre partide și statul național, precum și pentru felul în care naționalismul și schimbarea politică nu au fost impuse de sus, ci au evoluat în funcție de baza populară a societății.

Din punctul nostru de vedere, tema este reprezentativă chiar într-un orizont european mai larg, în particular pentru zona fostei Austro-Ungarii, inclusiv pentru socialiștii transilvăneni, care au trecut și ei de la o țară la alta și de la un partid la altul. Această trecere a presupus, ca în cazul alsacienilor, un transfer de tradiții și de cultură politică, ce au influențat, printre altele, atitudinea lor față de comunism și de statul național. Prin urmare, articolul nu numai că oferă informații, dar deschide o perspectivă de analiză comparativă utilă.

Alexandru Mamina

Din „The English Historical Review”, Volume CXXV, No. 512, February 2010, publicație editată la Oxford, semnalăm articolul lui Helmut Hinck, *The Rising of 1831 in Winchester*, în care autorul încearcă într-un fel să „destructureze” fenomenologic și sociologic evenimentele de la Winchester, în contextul mai larg al revoltelor care au marcat Anglia în vara anului 1831. Din punctul de vedere al